

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA
(FAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

SHUNDUNTHULE/FULWI 2024

TSUMBANDILA YA U MAKA

MARAGA: 70

Tsumbandila iyi ya u maka i na masiatari a 11.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

1.1	1.1.1	Wa Mpho.✓	(1)
	1.1.2	Good Luck Furnishers.✓	(1)
	1.1.3	O kwatela uri vha khou da u dzhia thundu ye a kundwa u i badela.✓✓	(2)
	1.1.4	O nea mulwadze mushonga wo fhiraho mpimo a fhedza nga u ri sia.✓✓	(2)
	1.1.5	Tsha mathakhe ngauri ndi hone hune Mpho sa muanewa dendele zwa khou muvhifhela hone.✓✓	(2)
	1.1.6	D/pholisa.✓	(1)
	1.1.7	Ndi ngauri Maria o vhudza Mpho uri kha pandele Phophi a mu male, Mpho a hana zwa ita uri vha fhambane.✓✓	(2)
	1.1.8	Mpho o rwiwa nga Mashudu e nduni ya Maria o kambiwa na ene Mpho a londa Mashudu a mu wana barani a mu rwa hu u lifhedzana./Mpho o funana na Maria mufunwa wa Mashudu we na ene a fhedza o ambisa Phophi musadzi wa Mpho vha fhedza vho funana hu lifhedza Mpho.✓✓	(2)
	1.1.9	Vhothe vha funa tshelede ndi ngazwo vho rengiwa u vhulaha Mashudu.✓✓	(2)
	1.1.10	Ndi vhona zwi songo tea vhunga zwi tshi pwasha midi/Zwa dovha zwa thithisa na ndila ine vhatu vha shuma ngayo sa zwe ra zwi vhona zwi tshi itea kha Mpho. ✓✓	(2)

NA

- 1.2   1.2.1   Mudini wa Maria.✓ (1)
- 1.2.2   Ndi ha u takala.✓ (1)
- 1.2.3   Ndi tshelede ine Mpho a tea u i nea Mashudu lwa minwaha mitanu sa mvalamulomo.✓✓ (2)
- 1.2.4   Ndi ha khotsi na niwana.✓ (2)
- 1.2.5   Yo vhangwa nga tshelede ya zwigidi zwivhili zwa dzirannya ye Mpho a bvisa banngani Phophi a sa zwi divhi.✓✓ (2)
- 1.2.6   Tsha zwino/musalauno✓ ngauri ri pfa hu tshi ambiwa nga ha tshirothodzi na marukhu a vhasidzana zwithu zwi no wanala musalauno/tshifhinga tsha zwino.✓ (2)
- 1.2.7   O dzhia zwinepe zwa Mpho na Maria vhe vhothe, a vhudza Mpho uri u do zwi fha vhadzigurannya.✓✓ (2)
- 1.2.8   O todela Mpho muthu wa u mu humbetshela beili musi o farwa, a dovha a mu isela zwiliwa musi e dzhele. O hangwela Mpho kha zwothe zwe a mu khakhela ngazwo. A basela nga u mu tikedza musi o farwa. ✓✓
 (Mbuno mbili fhedzi) (2)
- 1.2.9   Ndi sola u farekana hawe na Maria ngeno o mala na u thonifhea a tshi thonifhea kha lushaka. Ndi dovha nda sola u vhulaisa hawe Mashudu nga Dzwaini na Dugudzha zwithu zwi sa lavhelelwi kha muthu wa dokotela.Vhudakwa ha Mpho he ha mu thathisa mushumoni vhu a solisea khathihi na lunyadzo lwawe lwe a sumbedza mudini wa Vho Liedza makhulu wawe, ndi tshi katela na mazwifhi othe e a itela Phophi musadzi wawe.✓✓
 (Mbuno mbili fhedzi) (2)
- 1.2.10   Ndi vhona a songo khakha ngauri ndi musadzi wawe nahone hu lwiwa i no fhela. Mpho o sumbedzisa u disola ngauri ngavhe hu muwe a sa do mutevhela.✓✓
 (Na dziwe phindulo dzi pfalaho) (2)

[35]

MBUDZISO 2: HO DINA ONE – S Mbedzi

- 2.1   2.1.1   Wa Ngeletshedzo.✓ (1)
- 2.1.2   Ndi Hummer.✓ (1)
- 2.1.3   Ndi musi ho wanala goloi ire na thaidzo lune u tea u dzhia
vhudifhinduleli hothe nga lwa mulayo.✓✓ (2)
- 2.1.4   Tsha mathakheni/tshiuludzani ngauri ndi hone hune
Ngeletshedzo sa muanewa dendele zwa khou mu vhifhela
hone.✓✓ (2)
- 2.1.5   Ndi u semekanya mashaka awe othe nge a humbula uri vho da u
mu leledza ifa le a sielwa nga vhabebi vhawe.✓✓ (2)
- 2.1.6   C/axennde.✓ (1)
- 2.1.7   Ndi ngauri Veronica o fhura Ngeletshedzo tshelede i si na
vhukono.✓✓ (2)
- 2.1.8   Ngeletshedzo o vha a tshi dikhoda nga u ri ene u lwanzhe lune
lwa si xe a tshi khou sumbedza uri tshelede ine a vha nayo i nga
si fhele vhunga lwanzhe lu sa xi. ✓✓ (2)
- 2.1.9   Vhothe vha funa tshelede ngauri vho itela Ngeletshedzo
tshikwekwe tsha uri a dzule dzhele uri a si tsha toda tshelede
yawwe kha Veronica. (2)
- 2.1.10   Ndi vhona zwi zwa ndeme ngauri u do vha u na ndivho ya u
langa mabindu u divha vhuḍi na vhuvhi ha u langa mabindu, zwe
Ngeletshedzo a vha a si na zwo izwi zwo ita uri mabindu a
we.✓✓ (2)

NA

- 2.2 2.2.1 Mudini wa Vho Olga./hayani ha Ngeletshedzo.√ (1)
- 2.2.2 Ndi ha u dinalea/u sinyuwa.√ (1)
- 2.2.3 Ndi lufuno lwe Ngeletshedzo a vha e nalwo kha Veronica na u mu sumbedza uri ha tshisiwana.√√ (2)
- 2.2.4 Ndi ha murathu na mukomana.√√ (2)
- 2.2.5 Yo vhangwa nga ifa le Ngeletshedzo a sielwa nga vhabebi vhawe.√√ (2)
- 2.2.6 Tsha zwino/musalauno ngauri ri pfa hu tshi ambiwa nga thelevishini na rimouthu zwithu zwi no wanala musalauno/tshifhinga tsha zwino.√√ (2)
- 2.2.7 O rengisa mabindu awe othe uri a kone u wana tshelede ya u badela.√√ (2)
- 2.2.8 Vho fha Ngeletshedzo mushumo na tshikhala tsha u mu isa tshikoloni luvhili lwothe zwe a zwi landula.√√ (2)
- 2.2.9 Ndi sola u funa hawe Ngeletshedzo hu na zwine a khou toda khae na u mu fhura tshelede yawe i si na vhukono.Ndi dovha nda sola mazwifhi awe kha Ngeletshedzo na u mu farisa uri a dzule dzhele lwa vhutshilo hawe hothe hu si na zwe a tshinya. √√ (2)
(Mbuno mbili fhedzi)
- 2.2.10 Ndi vhona a songo khakha ngauri ndi tshelede yawe ye a fhurwa nahone i si na vhukono. Ho ngo khakha ngauri o vha o thembela yone vhutshiloni hawe.√√ (2)
[35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

FINDINKODO – TT MUDAU

MBUDZISO 3

3.1	3.1.1	Muthumukhulu. ✓	(1)
	3.1.2	Ndi u itela u tshinya dzina na u disa ndado. ✓✓	(2)
	3.1.3	Ngauri vha ruma vhazwala vhavho uri vha bwise tshelede maragani. ✓✓	(2)
	3.1.4	A/Madimokirati. ✓	(1)
	3.1.5	O olwa sa murangaphanda o diimiselaho u fhatshango na u takula tshiimo tsha shango. ✓✓	(2)
	3.1.6	U bveledza mafhungo ngauri ndi hune nyito ya takuwa hone. ✓✓	(2)
	3.1.7	U sasaladza hu disaho zwivhuya kha shango na muvhuso. ✓✓	(2)
	3.1.8	Yo tou pulaniwa musu hu tshi sikiwa milayo ya khethulolo nga lukanda nga muvhuso wa vhatshena. Milayo iyi yo ita uri vharema vha tambule. ✓✓	(2)
	3.1.9	Ee, wo disa zwivhuya. - Wo fhedza tshitalula. ✓ - Vhana vha dzhena tshikolo hu si na mbadelo. ✓ - Vhathu vha wana dzilafho hu si na mbadelo. ✓ (Na dziinwe phindulo dzi pfalaho)	(3)

NA

3.2	3.2.1	Madimokirati. ✓	(1)
	3.2.2	Ndi u sa divha minwaha yavho. ✓✓	(2)
	3.2.3	Ndi u sa vha na ndu na u sa hola mundende. ✓✓	(2)
	3.2.4	Khudano i khou vhangwa ngauri vha lihora la Lushaka a vha khou toda Madimokirati kha u vha tshipida tsha muvhuso. ✓✓	(2)

- 3.2.5 Ndi ha u sinyuwa ngauri pfanelo dzavho a dzo ngo
thogomelwa.√√ (2)
- 3.2.6 Vho vha vha tshi langa tshinwe na tshinwe fhano Afrika
Tshipembe na milayo i langaho zwa ikonomi yo sikwa ngavho.√√ (2)
- 3.2.7 Ndi ngauri u khou toda thikhedzo kha lihora lawe.√√ (2)
- 3.2.8 Masiandaitwa ndi thambulo/vhushai na u sa funzea.√√ (2)
- 3.2.9 Ndo vha ndi tshi nga dzhoina la Madimokirativ ngauri lo fhelisa
milayo ya tshitalulav√/Ndo vha ndi tshi nga dzhoina lihora la
Lushaka √ngauri ikonomi yo vha i zwandani zwavho.√√ (3)
[Na phindulo dziwe dzi pfalaho]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

4.1 'NI KHOU PFUKA MULAYO' – NA Milubi

- 4.1.1   Mudini wa Janet.✓ (1)
- 4.1.2   O tuwa o rwela.✓
Mavhudzi o dodzwa zwidolo a tshi penyelela.✓ (2)
- 4.1.3   O vha o vhidzelwa u vhudzwa uri u a funiwa.✓✓ (2)
- 4.1.4   Ndi ngauri mulayo wo vha u sa tendi mukhuwa na murema vha
tshi vha fhethu huthihi.✓✓ (2)
- 4.1.5   O olwa sa muthu a sa ofhi u pfuka milayo ya tshitalula/Muthu a
si na tshitalula ngauri u funa munna wa murema.✓✓ (2)
- 4.1.6   Ndi lufuno lwa Janet kha Maduka.✓✓ (2)
- 4.1.7   Thero ndi ya uri lufuno a lu divhi muvhala. Janet wa mutshena o
funa maduka wa murema ngeno mulayo u sa tendi. (2)
- 4.1.8   Zwo vha zwo tea ngauri Janet ane a vha mukhuwa o vha a tshi
khou pfuka mulayo nga u funana na Maduka wa murema zwo
nga itsho tshifhinga zwo vha zwo khakhea.✓✓ (2)
- 4.1.9   Ndi vhona zwi tshi nga tangedzea kha musalauno ngauri
khethululo nga lukanda yo fhela, vharema vha a malana na
vhatshena.✓✓ (2)

NA

4.2 'DOKOTELA WA MUKHUWA NANDI' – NA Milubi

- 4.2.1   Sibadela.✓ (1)
- 4.2.2   Konani.✓ (1)
- 4.2.3   Ndi u vhona zwiito zwa Louw musi a sa tendi musadzi wawe a
tshi lafhiwa nga dokotela Konani ane a vha murema.✓✓ (2)

- 4.2.4 Khethululo ngauri tsho vha tshi tshi alafha makhuwa fhedzi.√√ (2)
- 4.2.5 O olwa sa muanewa a sa funiho vharema nahone a no ima na milayo ya tshitalula.√√ (2)
- 4.2.6 U bveledza mafhungo ngauri ndi hune nyito ya nganeapfufhi ya khou takuwa hone.√√ (2)
- 4.2.7 Musi a tshi kondelela u kolelwa nga Louw fhedzi a zwo ngo ita uri nale mushumo.√√ (2)
- 4.2.8 Louw ndi munna a no ima na milayo ya tshitalula ngeno Konani a sa imi nayo ndi ngazwo o vha a tshi khou toda u alafha mulwadze wa mutshena.√√ (2)
- 4.2.9 Ndo guda uri hu na vhatshena vha no dzhiela nthā milayo ya tshitalula u fhira vhutshilo ha muthu. (Na zwiṇwe zwi pfalaho)√√ (2)
- 4.2.10 A zwi tangedzei ngauri o kandekanya pfanelo dza mufumakadzi wawe dza u alafhiwa/O vhangā lufu lwa mufumakadzi wawe zwi songo tea.√√ (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

SHOTHODZO – TN PHOLI NA TK MKANSI

MBUDZISO 5

5.1 'NO LIVHA NGAFHI?' – TK MKANSI

- 5.1.1 Tsho imela tshithu tshi no disa zwithu zwi si zwavhudi.√ (1)
- 5.1.2 U lala nga bai/vese/mutaladzi 14.√ (1)
- 5.1.3 U ombedzela/u khwathisedza.√√ (2)
- 5.1.4 Ha u pfa vhutungu/u vhavha.√√ (2)
- 5.1.5 abcd.√√ (2)
- 5.1.6 Dzi bvisela khagala uri u thanya a hu vhi hone nga u vhona hu vha hone nga tshenzhemo.√√ (2)
- 5.1.7 A/u swinga.√ (1)
- 5.1.8 Ku kwathisedza uri zwithu zwinzhi zwi no vhonala zwi zwavhudi kanzhi zwi a wedza khomboni.√√ (2)
- 5.1.9 U khou ri eletshedza uri musi ri tshi khou tshila kha ri dilonde uri ri si wele khomboni.√√ (2)
- 5.1.10 Ee, ndi a tendelana nae ngauri vhathu vhanzhi vhutshiloni vha khou wela khomboni nga mulandu wa u sa londa.√√ (2)

NA

5.2 'SABC' – TN PHOLI

- 5.2.1 Vhomambibe.✓ (1)
- 5.2.2 Mafhungo, pfunzo, vhurendi, mitambo, vhurereli, muzika na fhedza nvhuludu. ✓✓✓ (3)
(Zwiraru fhedzi)
- 5.2.3 Alithersheni ngauri hu na ndovhololo ya themba.✓✓ (2)
- 5.2.4 Liedzamuthu/lifanyamuthu/limuthufhadzi ngauri tshithu tshi si muthu tshi khou ita zwi no itwa nga muthu.✓✓ (2)
- 5.2.5 U khou bvisela khagala uri muzika kha SABC wo dala.✓✓ (2)
- 5.2.6 Ngauri SABC i disa mafhungo a no fhaṭa hu si mafhungo a no thutha.✓✓ (2)
- 5.2.7 I amba uri vhabebi vha sea.✓✓ (2)
- 5.2.8 Ndivho ya murendi ndi ya u khoḁa SABC kha zwine ya khou itela zwone lushaka.✓✓ (2)
- 5.2.9 Ndi ya ndeme kha lushaka ngauri hu na zwinzhi zwine SABC ya thusa ngazwo lushaka vhutshiloni sa pfunzo, mafhungo na zwiwe. Ndi tshirathisi tsha nyandadza mafhungo.✓✓ (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGUTE: 70